

Innst. 188 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 56 S (2009–2010)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om framskaffing av en kommunikasjonssatellitt til Forsvaret

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innleiing

Føremålet med denne proposisjonen er å be om Stortinget si godkjenning av oppstart av eit nytt investeringsprosjekt for framskaffing av ein kommunikasjonssatellitt til Forsvaret.

Stortinget vart gjennom St.prp. nr. 78 (2006–2007), St.prp. nr. 1 (2007–2008), St.prp. nr. 1 (2008–2009), samt Prop. 1 S (2009–2010) informert om framdrifta i prosjektet for å framskaffe kapasiteten til Forsvaret.

Gode kommunikasjonssystem er avgjerande for at Forsvaret skal kunne bidra til stabilitet og effektiv overvaking av norske interesseområde, samt å kunne handtere episodar raskt og truverdige. Sterkare fokus på militært nærvær i nordområda fører med seg at Forsvaret sitt behov for kommunikasjonsskapasitet vil vere aukande dei kommande åra. Behovet vert ytterlegare forsterka ved Forsvaret si deltaking i operasjonar i utlandet der det ikkje finst naudsynt kommunikasjonsskapasitet. Forsvaret sin nye måte å operere på i eit nettverksbasert forsvar set nye krav til sikker tilgang på effektive og sikre kommunikasjonsskanalar. Røynsler frå operasjonar dei seinare åra syner at det berre er satellittkommunikasjon (SATCOM) som kan oppfylle krava til kommunikasjon med naudsynt bandbreidde over lange avstandar til Forsvaret sine farty og landavdelingar både heime og ute.

I 2008 nytta Forsvaret omlag 80 mill. kroner til leige av satellittkapasitet. Eit eigarskap til ein satellitt er difor venta å gje ei betydeleg innsparing både med omsyn til driftskostnader og levetidskostnader samanlikna med leige av kapasitet. Forsvaret si røynsle frå leige av satellittkapasitet er òg at satellittdekninga er dårleg i nordområda. Ein satellitt med norsk eigarskap vil prioritere kapasitet mot nordområda for å betre denne situasjonen.

1.2 Vurderte alternativ

Forsvarsdepartementet har vurdert i alt sju ulike alternativ. Null-alternativet, som var basert på vidare leige av kapasitet, vart forkasta fordi eit eigarskap til kapasiteten vart rekna som betre både med omsyn til tilgang, kapasitet og økonomi.

Dei andre vurderte alternativa var bilaterale samarbeid med Storbritannia, Luxembourg, USA, Spania samt eit nasjonalt prosjekt der Forsvaret sjølv skulle framskaffe og drifte ein satellitt. Vidare er det utgreidd eit alternativ basert på eit samarbeid mellom Forsvarsdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet (NHD).

Av dei vurderte alternativa var det berre to alternativ som hadde akseptabel kapasitet og kostnad for Forsvaret. Det eine var samarbeidsprosjektet med NHD (kalla StatSat). Det andre alternativet var eit materiellprosjekt i samarbeid med ein internasjonal aktør (Hisdesat) heimehøyrande i Spania og delvis eigd av den spanske staten.

StatSat-alternativet gjekk ut på å framskaffe ein satellitt i eit samarbeid mellom Forsvaret og eit planlagt nyoppretta aksjeselskap under NHD. StatSat sin kapasitet, utover den som vert avsett til Forsvaret, ville fyrst og fremst verte brukt til å dekkje eit kommersielt behov ved den norske satellittnedlesingsstasjonen TrollSat i Antarktis. Her ville eventuell over-

skotskapasitet for Forsvaret verte leigd ut på den opne marknaden.

Det er vurdert at eit internasjonalt materiellsamarbeid med ein vel etablert operatør som Hisdesat vil redusere både usikkerheit knytt til framskaffing og drift av satellitten og til plassering av satellitten i rommet. Spania har i hovudsak alt avklara plassering av satellitten i rommet. Eventuell overskotskapasitet for Forsvaret er planlagd leigd ut på den opne marknaden, inkludert til offentlege myndigheiter.

Samarbeidet med Spania har ei total kostnadsramme på 982 mill. kroner. Tilsvarande for StatSat-alternativet er 1 615 mill. kroner.

I tillegg til høgare investeringskostnad for staten i StatSat-alternativet, vil alternativet òg gje høgare levetidskostnader enn i eit samarbeid med Spania. Eit internasjonalt materiellsamarbeid med Spania, med omsyn til mellom anna levetidskostnader og risiko i organisering og gjennomføringsevne, er difor vurdert til å vere den beste løysinga både for Forsvaret og for staten.

1.2.1 Nærare om det valte alternativet

Prosjektet vil altså framskaffe ein kommunikasjonsatellitt til Forsvaret i eit bilateralt materiellsamarbeid med Spania. Samarbeidet vil gje Forsvaret eigarskap til ein definert kapasitet av ein felleseigd militær kommunikasjonssatellitt og full kontroll over den norskeigde delen av satellitten. Prosjektet vil sikre Forsvaret tilgang til sikker og robust breibandskommunikasjon over satellitt i heile satellitten sin levetid. Levetida er rekna til minst 2028.

Samarbeidspartane vil vere Forsvaret og det spanske satellittselskapet Hisdesat. Hisdesat er om lag 40 prosent eigd av den spanske staten, resten er eigd av kommersielle aktørar.

Forsvaret vil ha eit 40 prosent eigarskap i prosjektet og i satellitten, og vil sjølv ha kontroll over denne delen. Dei resterande 60 prosent er eigd av Hisdesat. Forsvaret sin eigarskap vil altså ikkje omfatte eigarskap i selskapet Hisdesat, men berre i prosjektet og i satellitten.

1.3 Ekstern kvalitetssikring

Ekstern kvalitetssikring av prosjektet er gjennomført i samsvar med retningslinene frå Finansdepartementet. Resultata frå kvalitetssikringa ligg til grunn for den tilrådde kostnadsramma.

Rapporten frå ekstern kvalitetssikring konkluderer med at eit bilateralt samarbeid med Spania er den beste løysinga både for Forsvaret og staten.

Tilrådinga av dette alternativet er basert på at dette er den rimelegaste løysinga som er tilfredsstillande for Forsvaret, og at eit materiellsamarbeid med ein etablert satellittoperatør vil redusere usikkerhei-

ten i prosjektet, både i gjennomføringa av framskaffinga og i driftsfasen.

1.4 Kostnader

Den tilrådde kostnadsramma for prosjektet er 982 mill. kroner medrekna ei avsetjing for usikkerheit. Gjennomføringskostnadene (post 1) for prosjektet er rekna å utgjere 50 mill. kroner.

1.5 Gjenkjøp – industrisamarbeid

Regjeringa sin politikk er å krevje gjenkjøp ved framskaffingar til Forsvaret over 50 mill. kroner frå utanlandske leverandørar. I dette prosjektet er det så langt ikkje endeleg avklart om det kan stillast krav til gjenkjøp.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Laila Gustavsen, Eva Kristin Hansen, Svein Roald Hansen, Sverre Myrli, Tore Nordtun og Helga Pedersen, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Siv Jensen, Tone Liljeroth, Peter N. Myhre og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Peter Skovholt Gitmark, Ivar Kristiansen og lederen Ine M. Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, og fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, støtter at det iverksettes et nytt investeringsprosjekt for å framskaffe en kommunikasjonssatellitt til Forsvaret. Komiteen merker seg at den anbefalte kostnadsrammen for prosjektet er 982 mill. kroner, og forventer at rammen for prosjektet holdes.

Komiteen merker seg at den aktuelle satellittkapasiteten vil ha et dekningsområde fra Brasil i vest til Indonesia i øst og fra Svalbard i nord til Dronning Mauds land i syd og at dette dekningsområde vil gi norske styrker den kapasitet de har behov for i sine ulike operasjonsområder. Komiteen er meget fornøyd med at denne kapasiteten også vil gi bakkestyrker i Afghanistan og andre steder de operasjonelle kapasiteter de har behov for kommunikasjonsmessig som følge av denne anskaffelsen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen har valgt å anskaffe norsk kapasitet for satellittkommunikasjon gjennom et bilateralt materiellsamarbeid med Spania, og med det spanske selskapet Hisdesat som Forsvarets samarbeidspartner. Flertallet noterer at regjeringen skriver at man har vurdert til sammen syv

alternativ, men at det kun var et nasjonalt samarbeid mellom FD og NHD (StatSat) og det spanske alternativet som hadde en akseptabel kapasitet og kostnad for Forsvaret.

Flertallet finner det uheldig at proposisjonen ikke gjør nærmere rede for de ulike alternativene, noe som ville gitt Stortinget et bedre grunnlag for å vurdere den løsningen regjeringen nå har valgt.

Flertallet har merket seg at både fremgangsmåte og det raske valget av samarbeidspartner synes å ha kommet overraskende på et samlet norsk satellitt- og teknologimiljø, samt etablerte internasjonale leverandører av satellitter og forsvarsmateriell. Kommunikasjonen med aktuelle norske fagmiljø og potensielle leverandører synes ikke å ha vært tilfredsstillende. Flertallet viser i den forbindelse til at ledende satellitleverandører uttaler at de så langt ikke har fått levere tilbud etter kravspesifikasjoner, eller ikke har blitt kontaktet i løpet av Forsvarsdepartementets vurdering av mulige samarbeidspartnere og driftsløsning for satellitten.

Flertallet merker seg at anskaffelsen av selve satellitten skal ut på åpen anbudskonkurranse i markedet av satellitleverandører, men at driften av satellitten faller inn under forsvarsunntaket i EØS-avtalen og at Forsvaret derfor har hjemmel til å fravike normale anskaffelses- og anbudsregler. Flertallet vil understreke at åpen konkurranse likevel bør etterstrebes både i prinsipp og i praksis.

Flertallet vil for øvrig vise til Innst. S. nr. 117 (2007–2008), jf. St.meld. nr. 38 (2006–2007), hvor en enstemmig komité beskrev det som avgjørende for norsk industri at Forsvaret i forbindelse med anskaffelsesprosjekter så tidlig som mulig kartlegger de mulige industrielle prosjekter norsk industri kan involveres i – for å styrke norsk industris mulighet til å delta i utviklingsarbeider og materiellsamarbeid på et internasjonalt nivå.

Flertallet viser til svar på spørsmål fra komiteen, gitt i vedlagt brev fra statsråden av 25. februar 2010.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at gode kommunikasjonssystemer er avgjørende for at Forsvaret skal kunne bidra til stabilitet og effektiv overvåking av norske interesseområder, samt å kunne håndtere episoder raskt og troverdig. Sterkere fokus på militært nærvær i nordområdene gjør at Forsvarets behov for kommunikasjonskapasitet vil være økende i de kommende år. Behovet forsterkes ytterligere gjennom Forsvarets deltagelse i operasjoner i utlandet der det ikke finnes nødvendig kommunikasjonsinfrastruktur. Disse

medlemmer er derfor positive til at det nå skal anskaffes en kommunikasjonssatellitt som vil ivareta Forsvarets behov for sikker kommunikasjon de neste tiår.

Disse medlemmer merker seg videre at Forsvarsdepartementet har foretatt en grundig vurdering av både nasjonale og internasjonale samarbeidsløsninger for å anskaffe en kommunikasjonssatellitt til Forsvaret. Disse medlemmer viser til at det foreslåtte alternativet om anskaffelse av kommunikasjonssatellitt i et bilateralt materiellsamarbeid med Spania og selskapet Hisdesat, er den beste løsningen for Forsvaret og er i tråd med anbefaling fra eksterne kvalitetssikrer. Disse medlemmer har merket seg at denne løsningen innebærer at Forsvaret får dekket sine behov med tilstrekkelig kvalitet, og med lavest mulig risiko og kostnad.

Disse medlemmer støtter derfor regjeringens forslag om å starte opp et nytt investeringsprosjekt for å anskaffe en kommunikasjonssatellitt til Forsvaret i et materiellsamarbeid med Spania.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser med bekymring på at et prosjekt av denne størrelse kun er omtalt i en så begrenset form som denne proposisjonen. Disse medlemmer savner en dypere utredning av de ulike alternativer både økonomisk og operativt. Disse medlemmer finner det vanskelig å få innsyn i de bakenforliggende prosesser og behov som er premissgivende for regjeringens konklusjon. Disse medlemmer har gjennom de spørsmål og svar som har vært utvekslet mellom komiteen og regjeringen i denne saken ikke funnet informasjon som underbygger regjeringens konklusjon utover de fremsatte påstander og beregninger regjeringen har fremlagt gjennom proposisjonen. Disse medlemmer finner det vanskelig å kunne vurdere de innsigelser som har kommet fra eksterne aktører, da informasjon om prosessen og kriterier for drift og organisasjonsform for satellittkapasiteten ikke har fremkommet i detalj i proposisjonen. Disse medlemmer mener det er uklart hvordan regjeringen har kommet frem til sin løsning, all den tid det ikke enda er utlyst en anbudskonkurranse for selve satellitleveransen. Disse medlemmer savner en helhetlig sammenligning av tilbud fra ulike aktuelle aktører for både satellitten og drift av satellitressursen. Disse medlemmer finner det symptomatisk at regjeringen fremlegger korte og lite dyptgående saksdokumenter når det gjelder anskaffelser til Forsvaret. Disse medlemmer beklager dette og mener dette er med på å fjerne Stortingets bevissthet rundt de vedtak som blir fattet vedrørende forsvarsanskaffelser.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2010 kan starte opp eit nytt investeringsprosjekt for å framskaffe ein kommunikasjonssatellitt til Forsvaret i eit materiellsamarbeid med Spania, innanfor ei kostnadsramme på 982 mill. kroner.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 17. mars 2010

Ine M. Eriksen Søreide

leder

Jan Arild Ellingsen

ordfører

Vedlegg**Brev fra Forsvarsdepartementet v/statsråden til utenriks- og forsvarskomiteen, datert 25. februar 2010**

Svar på spørsmål oversendt i brev av 11. og 16. februar 2010 fra utenriks- og forsvarskomiteen

Innledning

På grunn av spørsmålenes spesifikke art, og for å sette svarene i en sammenheng, velger jeg innledningsvis å redegjøre for helheten i anskaffelsesprosessen.

For å bidra til stabilitet og effektiv overvåking av norske interesseområder, og å kunne håndtere episoder raskt og troverdig, er gode kommunikasjonssystemer avgjørende. Sterkere fokus på militær tilstedeværelse i nordområdene medfører at Forsvarets behov for kommunikasjonskapasitet vil være økende i de kommende årene. Behovet forsterkes ytterligere gjennom Forsvarets deltagelse i operasjoner i utlandet der det ikke finnes nødvendig kommunikasjonsinfrastruktur.

Stortinget ble blant annet i langtidsplanen for Forsvaret (St.prp. nr. 48 (2007-2008)) orientert om at regjeringen planla å anskaffe satellittkapasitet til Forsvaret.

I tillegg til et alternativ som innebærer fortsatt leie av kapasitet på det åpne markedet, vurderte Forsvarsdepartementet innledningsvis to alternative strategier for å fremskaffe en egen satellittkapasitet til Forsvaret. Den ene var at Forsvaret anskaffet en egen satellitt, og den andre var å finne en samarbeidspartner hvor begge parters behov kunne dekkes av en felles satellitt.

I forhold til leiealternativet har Forsvaret erfart at leiemarkedet for satellittkapasitet er presset. Forsvaret har ved flere anledninger ikke fått tilgang på den kapasiteten det har vært behov for. I tillegg har presset i markedet ført til høyere priser. Eierskap til en egen satellitt vil gi sikker tilgang til kapasitet og er forventet å gi betydelige innsparinger, både med hensyn til driftskostnader og levetidskostnader, sammenlignet med leiealternativet.

Basert på en forespørsel sendt ut til aktuelle satellittleverandører, ble det klart at en egen satellitt ville ha en investeringskostnad for Forsvaret som lå langt utover den avsatte rammen til prosjektet. Basert på dette, ble det videre arbeidet innrettet mot å finne en samarbeidsløsning.

Forsvarsdepartementet har vurdert både nasjonale og internasjonale samarbeidsløsninger. Helt frem til regjeringens valg ble tatt, ble det lagt ned

betydelig arbeid i å finne nasjonale alternativer til et internasjonalt materiellsamarbeid.

I arbeidet er det lagt vekt på å finne en løsning som innebærer at Forsvaret får dekket sine behov med tilstrekkelig kvalitet, og med lavest mulig risiko og kostnad. Det valgte alternativet er den løsningen som best ivaretar disse forholdene.

Alle alternative løsninger er vurdert i forhold til et fast sett av kriterier; operative krav, økonomi, både investeringskostnad og levetidskostnader, samt usikkerhet.

De operative kravene er blant annet basert på operative bruksområder, dekningsområde på bakken, tilgjengelig kapasitet, fleksibilitet, grad av nasjonal kontroll, driftssikkerhet, samt interoperabilitet med våre allierte.

Det primære kriteriet for vurderingen er tilfredsstillelsen av operative krav. Kun alternativer som tilfredsstiller alle ufravikelige krav i Forsvarets kravspesifikasjon er vurdert videre med hensyn til økonomi og usikkerhet.

Valg av alternativ har gjennomgått ekstern kvalitetssikring. Ekstern kvalitetssikrers anbefaling av et samarbeid med Spania er basert på at dette er den rimeligste løsningen som samtidig er tilfredsstillende for Forsvaret, samt at et samarbeid med en etablert satellittoperatør vil redusere usikkerheten i prosjektet både i gjennomføringen av anskaffelsen og i driftsfasen. Et samarbeid med Spania inkluderer også en mulighet for backupløsning for Forsvaret ved eventuelle feil på satellitten.

Spørsmål 1

Hvorfor ble det ikke gjennomført noen anbuds-konkurranse for leveransen av satellittløsning til Forsvaret?

SVAR:

Selve anskaffelsen av satellitten skal ut på åpen anbuds-konkurranse i markedet av satellittleverandører. Fremskaffelsesprosessen av satellittkapasitet til Forsvaret består i tillegg av valg av eventuell samarbeidspartner og driftsløsning. Valg av strategi for anskaffelse av egen satellitt til Forsvaret (eneie eller samarbeidsløsning) er gjort, og nærmere redegjort for i innledningen. En egen satellitt ville hatt en investeringskostnad for Forsvaret som lå langt utover den avsatte rammen til prosjektet.

Valg av samarbeidspartner

På nasjonal side var det aktuelle alternativet et samarbeid mellom Nærings- og handelsdepartementet og Forsvarsdepartementet, StatSat-alternativet, hvor aktørene ville gå sammen om å anskaffe en satellitt. For å vurdere utenlandske samarbeidspartnere ble det sendt ut en forespørsel til de fleste NATO-land, samt Sverige, med en invitasjon til samarbeid om anskaffelse av satellittkapasitet.

Den eksterne kvalitetssikringen konkluderte med at et bilateralt samarbeid med Spania og det spanske selskapet Hisdesat var den beste løsningen for Forsvaret og staten, blant annet med hensyn til levetidskostnader, dvs. investering, inntekter og utgifter, samt organisering og gjennomføringsevne.

Satellittanskaffelsen

Når det gjelder selve anskaffelsen av satellitten er det ikke tatt noen beslutning i forhold til valg av leverandør. Anskaffelsen vil i henhold til anskaffelsesregelverket bli utlyst i åpen anbudskonkurranse i markedet av satellittleverandører. Kostnadsrammen for den norske andelen av anskaffelsen er 982 mill. kroner, jf. Prop. 56 (2009-2010) pkt. 5. Utlysning av anskaffelsen som åpen anbudskonkurranse ville også ha vært tilfelle dersom regjeringen hadde valgt StatSat-alternativet eller andre alternativer. Valg av leverandør vil bli gjort i en felles prosess mellom Norge og Spania, basert på en omforent seleksjonsprosess av innkomne tilbud.

Driftsløsning

Driften av satellitten faller inn under forsvarsunntaket i EØS-avtalens artikkel 123 og Forsvaret har derfor hjemmel for å bruke anskaffelsesregelverket for forsvarssektoren. Under dette regelverket kan man velge Hisdesat som drifter. Forsvarsdepartementet har i valget av samarbeidspartner og driftsløsning lagt vekt på å finne en løsning som innebærer at Forsvaret får dekket sine behov med tilstrekkelig kvalitet, og med lavest mulig risiko og kostnad. Samarbeid med en etablert aktør i markedet på leveranse og drift av satellittkommunikasjonstjenester, herunder militære kommunikasjonstjenester, vil redusere usikkerheten i prosjektet både i gjennomføringen av anskaffelsen og i driftsfasen. Et samarbeid med Spania inkluderer også en mulighet for backup-løsning for Forsvaret ved eventuelle feil på satellitten. Driftsutgiftene for Norge vil tilsvare i underkant av 10 % av anskaffelseskostnaden.

Spørsmål 2

Det er fremkommet påstander om at Forsvaret først startet en normal anbudsprosess, som også ble signalisert til potensielle leverandør, og at denne ble

avbrutt til fordel for en lukket prosess som endte i valget av Hisdesat. Medfører dette riktighet, og hva var eventuelt bakgrunnen for at en full anbudsprosess ble avbrutt underveis?

SVAR:

Det vises til innledningen og svar på spørsmål 1 som redegjør for de ulike delene knyttet til anskaffelse av satellittkapasitet til Forsvaret. Forsvaret har følgelig ikke startet en annen anbudsprosess enn det som der er skissert. Det vises spesielt til at anskaffelsen av satellitt i henhold til anskaffelsesregelverket vil bli utlyst i åpen anbudskonkurranse i markedet av satellittleverandører.

Spørsmål 3

Er det blitt innhentet sammenlignbare pristilbud på tilsvarende satellittløsninger og kapasiteter som det Hisdesat skal levere? Eventuelt fra hvor mange tilbydere?

SVAR:

Forsvaret mottok til sammen fire tilbud fra internasjonale aktører om bilateralt satellittsamarbeid. På nasjonal side var det aktuelle alternativet et samarbeid mellom Nærings- og handelsdepartementet og Forsvarsdepartementet, StatSat-alternativet, hvor aktørene ville gå sammen om å anskaffe en satellitt.

Statsat-alternativet, samt to tilbud fra utenlandske aktører, tilfredstilte de operative kravene, herunder krav til operative bruksområder, dekningsområde på bakken, tilgjengelig kapasitet, fleksibilitet, grad av nasjonal kontroll, driftssikkerhet, samt interoperabilitet med våre allierte.

Samarbeid med Spania og Hisdesat eller gjennom Statsat ville ha tilnærmet lik investeringskostnad for Forsvaret, men StatSat-alternativet var i tillegg basert på lånefinansiering og økonomisk støtte fra Nærings- og handelsdepartementet. Valg av løsning fra den andre utenlandske aktøren ville gitt betydelig dårligere totaløkonomi for Forsvaret.

Den eksterne kvalitetssikringen konkluderte med at et bilateralt samarbeid med Spania og det spanske selskapet Hisdesat var den beste løsningen for Forsvaret og staten, blant annet med hensyn til levetidskostnader, organisering og gjennomføringsevne.

Spørsmål 4 og 5 og spørsmål av 11. februar 2010 (besvares samlet)

4. Hvorfor ble ikke et sterkt norsk fagmiljø som Telenor invitert til å levere pristilbud basert på den samme kravspesifikasjon som Hisdesat?

5. Ble det utarbeidet noe grunnlag for å vurdere kostnad og kapasitet ved en leveranse fra eksempelvis Telenor Satellite Broadcasting eller andre interes-

senter, slik at dette kunne sammenlignes med StatSat og Hisdesat?

Spørsmål av 11. februar 2010: I brev fra NIFRO til Forsvarsministeren den 28. januar 2010, med gjenpart til Stortingets utenriks- og forsvarskomiteé, fremkommer det en påstand om at Telenor Satellite Broadcasting AS ikke har fått noen forespørsel om å gi tilbud på det som Hisdesat nå er valt til å levere. Hva er bakgrunnen og konklusjonen rundt denne problemstillingen?

SVAR:

Som også redegjort for i svarene over, var det kun de alternativene som tilfredsstilte alle ufravikelige krav i Forsvarets kravspesifikasjon som ble vurdert videre med hensyn til økonomi og usikkerhet.

Forsvarets prosjekt for anskaffelse av satellittkapasitet til Forsvaret har siden april 2008 hatt tett kontakt med Telenor Satellite Broadcasting gjennom bistand til frekvenskoordinering ift. alternativet med anskaffelse av en egen forsvarssatellitt. Telenor Satellite Broadcasting har gjennom denne kontakten og møte med Forsvarsdepartementet blitt informert om status og fremdrift i prosjektet. I tillegg har Forsvarsdepartementet siden 2007 tilgjengeliggjort informasjon om prosjektet til norsk industri, jf. spørsmål 7.

I februar 2009 ble det avholdt et møte mellom Forsvarsdepartementet og Telenor Satellite Broadcasting. På dette møtet signaliserte Telenor Satellite Broadcasting et ønske om samarbeid med Forsvaret om en felles nasjonal satellitt i en ferdig koordinert posisjon i rommet. Et samarbeid med Telenor knyttet til denne posisjonen i rommet ble av Forsvaret og Forsvarsdepartementet vurdert til ikke å ville tilfredsstillte Forsvarets operative krav til kommunikasjonsløsning.

Telenor har i senere korrespondanse med Forsvarsdepartementet anført at de sammen med en internasjonal interessent og en nasjonal tredjepart ville kunne gi et konkurransedyktig tilbud på satellittkapasitet til Forsvaret. Ut fra det Telenor har opplyst til Forsvarsdepartementet om hvilke aktører dette dreier seg om, vurderes det ikke å være et realistisk alternativ. Bakgrunnen for dette er blant annet at den internasjonale aktøren allerede tidligere er vurdert gjennom prosessen med vurdering av internasjonale samarbeidspartnere. Både Forsvarets og ekstern kvalitetssikrers vurdering er at denne aktørens tilbud ikke tilfredsstillte Forsvarets operative krav. Den nasjonale tredjeparten vil, ut fra Forsvarets og Forsvarsdepartementets kunnskap om denne, ikke kunne tilføre tilbudet noe som vil gjøre at en slik kombinasjonsløsning vil være aktuell for å dekke Forsvarets behov.

I forbindelse med utredningen av StatSat-alternativet ble det benyttet et prisestimat fra Telenor på drift av en slik løsning. Den norske andelen av felles driftskostnad ved at Hisdesat drifter den norsk-spanske satellitten ligger under Telenors prisestimat for samme type tjeneste.

Som det fremgår av svarene over, har potensielle samarbeidspartnere fått anledning til å melde sin interesse og få sitt konsept vurdert. Slik sett er et grunnleggende hensyn om likebehandling ivaretatt ved utvelgelse av samarbeidspartner/drifter.

Spørsmål 6

Var departementet kjent med at Telenor Satellite Broadcasting ikke har hatt noen rolle i prosjektet "StatSat?"

SVAR:

Departementet er kjent med at Telenor Satellite Broadcasting ikke har hatt en formell rolle i StatSat-utredningen. Imidlertid har det i forbindelse med utredningen av StatSat-alternativet, blitt benyttet et prisestimat fra Telenor på drift av en slik løsning.

Spørsmål 7

Mener statsråden at føringene fra Stortingets behandling av St.meld nr. 38 (2006-2007) "Forsvaret og Industrien – Strategiske Partnere," er fulgt i denne saken? I meldingen heter det blant annet at "norske industrielle interesser skal undersøkes på et tidlig tidspunkt ved anskaffelser."

SVAR:

I St.meld. nr. 38 (2006-2007) "Forsvaret og Industrien – Strategiske Partnere," legger regjeringen opp til en strategi blant annet basert på at Forsvaret og industrien på et tidligst mulig tidspunkt utveksler informasjon om industrielle muligheter ved Forsvarets planlagte anskaffelser.

Tidlig dialog mellom aktørene vil bidra til at nødvendig informasjon tilflyter alle parter, slik at den enkelte fra sitt ståsted blir i stand til å ta riktige beslutninger. Som et ledd i implementeringen av St.meld. nr. 38 (2006-2007), er det derfor etablert fora, for eksempel programkonferanser og støttegrupper, hvor Forsvarsdepartementet, Forsvaret og næringslivet møtes. Dette kommer i tillegg til de allerede etablerte møteplassene mellom forsvarssektoren og industrien. I tillegg oppdateres det informasjon om Forsvarets fremtidige anskaffelser på internett en gang i året.

Allerede våren 2007 informerte departementet på et industriseminar om den planlagte fremskaffelsen av kommunikasjonssatellitt til Forsvaret. Siden den gang har oppdatert informasjon om prosjektet blitt

gitt til industrien i alle de fora som er etablert for denne type informasjonsutveksling.

Spørsmål 8 og 9 (besvares samlet)

8. Hva er bakgrunnen for at det ikke er fremsatt krav om gjenkjøp i forbindelse med forhandlingene med Hisdesat?

9. Dersom det er slik at Hisdesat vil stå for selve satellittanskaffelsen på vegne av seg selv og det norske forsvaret, vil da ikke Hisdesat stille krav om gjenkjøp i Spania overfor satellittleverandøren? Hvorfor skal eventuelt Norge stille seg annerledes til dette?

SVAR:

Gitt at Stortinget gir sin tilslutning til gjennomføringen av prosjektet, vil Forsvarsdepartementet innlede forhandlinger med Hisdesat og spanske myndigheter. Spørsmålet om gjenkjøp vil bli adressert i denne sammenhengen. Det legale grunnlaget for å kreve gjenkjøp er så langt ikke avklart, blant annet på grunn av prosjektets kommersielle side knyttet til utleie av ledig kapasitet. Det vil i denne prosessen bli avklart om det vil bli krevd gjenkjøp og med hvilket legalt grunnlag.

Spørsmål 10

Det er ikke klart om spanske myndigheter vil kreve gjenkjøp. Dersom det er legal grunn for å kreve gjenkjøp, vil det bli krevd gjenkjøp også fra norsk side.

Hvilke vurderinger ble gjort av muligheten for felles nordiske løsninger i forbindelse med anskaffelsen av satellitten?

SVAR:

For å vurdere utenlandske samarbeidspartnere ble det sendt ut en forespørsel til de fleste NATO-land, herunder Danmark, samt Sverige, med en invitasjon til samarbeid om anskaffelse av satellittkapasitet. Danmark meldte tilbake at de var interessert i å leie kapasitet på en eventuell norsk satellitt når den var operativ, men var ikke interessert i et materiell-samarbeid.

Sverige meldte tilbake at de i utgangspunktet var interessert i et samarbeid om satellittkommunikasjon. Dialogen om et mulig samarbeid ble innledet høsten 2006. Forsvaret hadde flere møter med det svenske forsvaret angående et samarbeid høsten 2006 og våren 2007. Et norsk-svensk samarbeid ble også diskutert på to møter mellom de to lands forsvarssjefer. I mai 2007 konkluderte Sverige med at de ikke var interessert i å videreføre arbeidet med et felles satellittsamarbeid, og dette løsningsalternativet ble lagt til side.

Spørsmål 11

Det vises i Prop. 56 S (2009-2010) til en ekstern kvalitetssikring av anskaffelsesprosessen. Vi ber om å få oversendt denne.

SVAR:

Ekstern kvalitetssikringsrapport med vedlegg for fremskaffelsesløsningen og for StatSat-utredningen er vedlagt.